

REGULATORNA TELA

4.1. Regulatorno telo za elektronske medije (REM)

U periodu na koji se ovaj izveštaj odnosi Regulatorno telo za elektronske medije je izreklo *meru upozorenja* nacionalnoj televiziji TV Happy, ali ovaj put ne zbog kršenja pravila u rijaliti programu „Parovi”, već zbog pozivanja gledalaca putem kajrona, emitovanog u okviru tog sadržaja, da dostave saznanja o „*kriminalnim radnjama sudije privrednog suda u Pančevu i njenog supruga*”, čime su prekršili brojne odredbe *Zakona o elektronskim medijima i Pravilnika o zaštiti ljudskih prava u oblasti pružanja medijskih usluga*.

TV Happy je tokom 2. i 3. oktobra ceo dan putem kajrona pozivala gledaoce iz Pančeva da dostave saznanja o „*kriminalnim radnjama*” predsednice Privrednog suda u Pančevu Sperance Jančić, i njenog supruga Aleksandra. Nekoliko dana posle emitovanja spornih poruka oglasio se i Kolegijum Privrednog suda u Pančevu, koji je u saopštenju istakao da je postupak TV Happy direktan napad na koleginicu, njenu porodicu, ali i na sve nosioce pravosudnih funkcija, podsećajući da je nezavisnost sudstva vrednost zaštićena Ustavom i Zakonom, navodeći da niko u medijima ne sme da se oglasi krivim pre pravosnažne odluke suda, uz naglašavanje da se protiv predsednice Privrednog suda Sperance Jančić ne vodi nijedan krivični, prekršajni, disciplinski ili drugi postupak. Kolegijum Suda je, na osnovu drugih objava TV Happy, saopštio da su napadi na Sud verovatno rezultat nezadovoljstva presudom, koju je u sporu između d.o.o „VIACOM TIM” iz Beograda i Luke „Dunav” (sa kojom se povezuje vlasnik TV Happy Predrag Ranković) donela upravo Speranca Jančić.

Odluka Regulatornog tela za elektronske medije još nije dostupna javnosti, ali može se pretpostaviti koje odredbe ZEM-a i Pravilnika o zaštiti ljudskih prava u oblasti pružanja medijskih usluga bi mogle da budu povređene. Pre svega, član 50. stav 1. ZEM navodi da se *medijska usluga pruža na način kojim se poštuju ljudska prava a naročito dostojanstvo ličnosti*. Pomenuti pravilnik razrađuje ove odredbe, propisujući da je pružalac medijske usluge (PMU) dužan da prilikom proizvodnje i emitovanja programskih sadržaja poštuje ljudska prava korisnika medijskih usluga, učesnika u programu ili **lica na koje se odnosi objavljena informacija**, a koja su zajemčena Ustavom Republike Srbije i potvrđenim međunarodnim aktima koji uređuju oblast ljudskih prava (član 2. Pravilnika). PMU ima brojne obaveze koje se odnose na objektivnost informisanja, pa je, između ostalog, dužan da posebno označi **interesnu**

povezanost pružaoca medijske usluge i lica na koje se odnosi objavljena informacija (član 7. stav 4. Pravilnika), a sve zbog toga da bi gledaoci ili slušaoci mogli da steknu sliku o objektivnosti konkretne informacije. PMU ima i druge obaveze u pogledu poštovanja ljudskih prava, pa je tako dužan i da poštuje pravilo druge strane (član 8. Pravilnika), pravo na privatnost lica na koje se informacija odnosi (član 28. Pravilnika), kao i pravo na pretpostavku nevinosti (član 29. Pravilnika).

U konkretnom slučaju, objavljene su teške kvalifikacije na račun sudije Privrednog suda i njenog supruga, koje su nastupile neposredno posle presude u slučaju za čiji je ishod vlasnik Happy TV bio interesno povezan, a za to je korišćena gledanost rijaliti programa „Parovi”. Prilikom donošenja odluke, REM je najverovatnije utvrdio da su prekršene citirane odredbe Pravilnika, te je izrekao još jednu meru upozorenja Happy TV koja je postala svojevrsni „kolekcionar” mera koje izriče Regulatorno telo. Nažalost, mere izgleda ne utiču na medij da prestane sa kršenjem zakona i podzakonskih akata koji uređuju obaveze pružalaca medijskih usluga.

SAMOREGULATORNO TELO

4.2. Savet za štampu i Poverenica za zaštitu ravnopravnosti

U relativno kratkom periodu, tokom oktobra se pred različitim telima raspravljalo o diskriminaciji u medijima. Najpre je Komisija Saveta za štampu, sredinom oktobra, postupajući po žalbi NVO Praksis, utvrdila da je dnevni list „Informer” povredio Kodeks novinara Srbije objavljivanjem teksta: *„Pažnja! Sa migrantima stiže malarija, dečja paraliza i ptičji grip!”*, koji je ovaj dnevni list objavio 1. jula. Zatim je i Poverenica za zaštitu ravnopravnosti, povodom istog teksta, krajem oktobra utvrdila da nema povrede prava prema Zakonu o zabrani diskriminacije.

Iako su drugačiji osnovi za postupanje samoregulatornog i regulatornog tela, u oba slučaja je trebalo utvrditi da li je pisanjem „Informera” došlo do diskriminacije. Izgleda da je sud struke u ovom slučaju bio „oštriji” nego država, budući da je Komisija Saveta za štampu utvrdila da je „Informer”, pored kršenja odredaba Kodeksa koje se odnose na istinitost oglašavanja (obaveza novinara i urednika da prave jasnu razliku između činjenica koje prenose, komentara, pretpostavki i nagađanja) i odnosa prema izvorima informisanja (po kojoj novinar ne sme među ljude unositi neopravdan strah), prekršio i pravilo koje se odnosi na novinarsku pažnju, po kom novinar mora biti svestan opasnosti od diskriminacije koju mogu da šire mediji i treba da učini sve da izbegne **diskriminaciju** zasnovanu, između ostalog, na rasi, polu, starosti, seksualnom opredeljenju, jeziku, veri, političkom i drugom mišljenju, nacionalnom ili društvenom poreklu. S

druge strane, Poverenica za zaštitu ravnopravnosti je utvrdila da „autor/ka teksta prenosi citirane izjave, odnosno mišljenja i zapažanja epidemiologa i da stoga odgovornost novinara/urednika za izjave koje je dalo neko drugo lice nije opravdana...”, a zanimljivo je da se Poverenica poziva i na standarde Evropskog suda za ljudska prava u pogledu toga da ograničenje slobode izražavanja ne sme da bude takvo da „obeshrabri otvorenu raspravu o stvarima od javnog interesa”.

Sloboda izražavanja, kao što smo mnogo puta istakli, može se ograničiti ako je mera ograničenja propisana zakonom, ako je neophodna u demokratskom društvu radi zaštite opravdanih interesa tog društva (kao što je zaštita prava i ugleda drugih lica), uz srazmernost mere ograničenja i cilja koji ta mera želi da postigne. Diskriminacija po definiciji iz Zakona predstavlja **svako neopravdano pravljenje razlike ili nejednako postupanje, odnosno propuštanje (isključivanje, ograničavanje ili davanje prvenstva), u odnosu na lica ili grupe kao i na članove njihovih porodica, ili njima bliska lica, na otvoren ili prikriven način**, a koje se zasniva **na stvarnim ili pretpostavljenim ličnim svojstvima** (član 2. Zakona o zabrani diskriminacije). Zakon o javnom informisanju i medijima u članu 75. propisuje zabranu govora mržnje kao podsticanje diskriminacije, mržnje ili nasilje protiv lica ili grupe lica zbog njihovog pripadanja ili nepripadanja nekoj rasi, veri, naciji, polu, zbog njihove seksualne opredeljenosti ili drugog ličnog svojstva, putem objavljivanja ideja, mišljenja, odnosno informacija. Tako se i medijski zakoni izjašnjavaju o ograničenju slobode izražavanja radi zaštite legitimnog interesa zabrane diskriminacije određenih grupa zbog pripadnosti toj konkretnoj grupi. Treba napomenuti da za Poverenicu nije trebalo da bude relevantno to da li je mišljenje preneto, nego da li je pomenutim tekstom došlo do akta diskriminacije kao nedozvoljenog pravljenja razlike, posebno zbog toga što je već sam naslov povezao jednu jako heterogenu grupu, u kojoj se nalaze ljudi sa Bliskog istoka, iz Avganistana, iz Afrike i drugih oblasti zahvaćenih ratom ili ekonomskim problemima. Zato se čini da je Savet za štampu pravilno odlučio kada je sa aspekta struke osudio ovakvo pisanje.